

دانشنی های دباره می
آموزش و پرورش کودکان پیش دبستانی

محمد عباسی نیا

سال تمصیلی ۹۱-۱۳۹۰

سرشناسه	عباسی نیا، محمد، ۱۳۳۵ -
عنوان و نام پدیدآور	دانشتنی‌هایی درباره‌ی آموزش و پرورش کودکان پیش‌دبستانی / محمد عباسی نیا.
مشخصات نشر	قم: انتشارات جامعه‌القرآن الکریم، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۸۸ ص.: جدول: ۱۴/۵/۲۱۳۵ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۵۸-۰۰۳۸-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. [۸۸] - همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	آموزش پیش‌دبستانی
موضوع	آموزش پیش‌دبستانی -- ایران
موضوع	تدریس پیش‌دبستانی
موضوع	کودکان پیش‌دبستانی -- روان‌شناسی
موضوع	تعلیمات دینی برای کودکان
رده بندی کنگره	۱۳۹۳ ۲۵۲ع/۱۱۴۰/۲۷LB
رده بندی دیویی	۳۷۲/۲۱
شماره کتابشناسی ملی	۳۶۹۱۳۶۰

انتشارات جامعه‌القرآن الکریم

قم، خیابان معلم، انتهای معلم ۱۰، کوچه شماره ۸،
تلفن: ۳۷۷۴۶۸۸۲ فکس: ۳۷۷۳۰۰۰۹

نام کتاب دانشتنی‌هایی درباره‌ی آموزش و پرورش کودکان پیش‌دبستانی
مؤلف محمدعباسی نیا
طراح جلد گروه هنری جامعه‌القرآن (میرشیمی)
چاپ پاسدار اسلام
نوبت چاپ اول ۱۳۹۴
تیراژ ۲۰۰۰
قطع رقعی
قیمت ۴۲۰۰ تومان
ناشر انتشارات جامعه‌القرآن الکریم

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۵۸-۰۰۳۸-۱

شابک:

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

فهرست مطالب

مقدمه	۹
اساسنامه‌ی دوره‌ی پیش دبستانی	۱۱
ماده‌ی ۱: تعریف دوره‌ی پیش دبستانی	۱۱
ماده‌ی ۲: اهداف کلی دوره‌ی پیش دبستانی	۱۲
ماده‌ی ۳: اصول حاکم بر آموزش و پرورش دوره‌ی پیش دبستانی	۱۲
ماده‌ی ۴: دوره‌ی پیش دبستانی در نظام آموزش و پرورش کشور به صورت‌های زیر تشکیل می‌شود.	۱۲
اهداف کلی دوره‌ی پیش از دبستان:	۱۵
اصول حاکم بر برنامه‌ی درسی قرآن پیش از دبستان:	۱۵
اصول و چارچوب برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی دوره‌ی پیش از دبستان	۱۶
شرایط تأمین نیروی انسانی مورد نیاز:	۱۹
حد نصاب تعداد نو آموزان برای تشکیل کلاس	۲۰
برخی از قوانین و مقررات دوره‌ی پیش از دبستان:	۲۰
روند درخواست تأسیس مدارس غیر دولتی:	۲۲
ویژگی‌های کودکان پیش دبستانی	۲۵
الف) خصوصیات جسمانی:	۲۵
ب) خصوصیات اجتماعی:	۲۶
ج) خصوصیات عاطفی:	۲۶
د) خصوصیات ذهنی:	۲۷
و) خصوصیات اخلاقی:	۲۷

- ۲۷..... برنامه‌های آموزشی دوره‌ی پیش از دبستان:
- ۲۸..... اهداف برنامه‌های آموزشی دوره‌ی پیش از دبستان:
- ۲۸..... الف) دانش:
- ۲۸..... اهداف دوره‌ی پیش از دبستان، در حیطه‌ی دانش عبارت اند از:
- ۲۹..... مهارت ذهنی و عملی:
- ۳۰..... ب) نگرش:
- ۳۰..... اهداف دوره‌ی پیش دبستان در حیطه‌ی نگرش عبارت اند از:
- ۳۱..... تأثیر دوره‌ی پیش دبستانی بر رشد کودک
- ۳۱..... رشد شناختی
- ۳۲..... رشد اجتماعی
- ۳۲..... رشد اخلاقی
- ۳۳..... استانداردهای تجهیزات پیش دبستانی
- ۳۳..... نکاتی در مورد فضای آموزشی پیش دبستانی:
- ۳۴..... امکانات و تجهیزات پیش دبستان
- ۳۵..... وسایل لازم برای آموزش ریاضی
- ۳۵..... وسایل لازم برای آموزش علوم
- ۳۶..... وسایل لازم برای آموزش هنر و کاردستی
- ۳۶..... وسایل و امکانات لازم برای کتاب خوانی
- ۳۶..... وسایل و تجهیزات صوتی و تصویری
- ۳۶..... اسباب بازی‌ها و وسایل تعادلی
- ۳۸..... تربیت دینی کودکان در دوره‌ی پیش از دبستان
- ۳۹..... گستره‌ی برنامه‌ها و فعالیت‌های دوران پیش دبستانی:
- ۴۰..... اهداف عمده‌ی آموزش و پرورش در دوره‌ی قبل از دبستان:
- ۴۱..... برخی از روش‌های تربیت دینی کودکان پیش دبستانی:
- ۴۱..... ۱. تربیت دینی از طریق بازی
- ۴۳..... ۲. تربیت دینی از طریق ارائه‌ی الگو

۳. تربیت دینی از طریق خواندن شعر و متون آهنگین و شاد	۴۵
تلقی کودک از خدا	۴۵
تلقی کودک از مرگ	۴۶
تلقی کودک از بهشت و جهنم	۴۷
سیر تفکر مذهبی کودکان و نوجوانان	۴۷
چگونگی آموزش مفهوم خدا به کودک در دوران قبل از دبستان	۵۰
بازی‌های کودکان	۵۲
چند پیشنهاد درباره‌ی بازی کودکان	۵۳
بازی و شناخت	۵۴
بازی و گویش	۵۵
بازی و نظم	۵۶
فواید عاطفی بازی	۵۶
فواید اجتماعی بازی	۵۸
فواید فیزیکی بازی	۵۹
فایده‌های گل‌بازی	۶۰
۱. رشد و پرورش خلاقیت	۶۰
۲. رشد و پرورش گویایی	۶۰
۳. رشد و کنترل اعصاب و عضلات	۶۱
۴. رشد و پرورش مهارت‌های اجتماعی	۶۱
۵. پرورش قدرت تجسم فضایی و هندسی	۶۱
۶. پرورش حس لامسه	۶۲
اسباب بازی‌های مناسب کودکان پیش دبستانی	۶۴
هدف از اسباب بازی‌های آموزشی	۶۴
اسباب بازی‌های علمی و طبیعی	۶۵
پازل‌ها و بازی‌های فکری	۶۵
لگو	۶۶

- نقاشی کودک، بیانگر شخصیت درونی ۶۶
- کارکردهای اجتماعی و روانی نقاشی کودکان ۶۸
- تأثیر روانی رنگ ۶۸
- موضوع نقاشی و شخصیت کودک ۷۰
- قصه‌گویی ۷۴
- قصه و تأثیر آن در تربیت کودکان ۷۶
- ادبیات کودکان ۷۶
- هدف از آموزش ادبیات به کودکان: ۷۷
- نکاتی در مورد روش قصه‌گویی ۷۷
- چهره و حرکات قصه‌گو ۷۸
- ابزار قصه‌گوی خوب ۷۹
- اهداف قصه‌گویی ۷۹
- نقش تشویق در تربیت اسلامی و محاسن و معایب آن ۸۰
- محاسن تشویق ۸۲
- معایب تشویق بی‌جا و بیش از حد: ۸۳
- نکاتی که در تشویق باید رعایت گردد: ۸۴
- منابع ۸۷

مقدمه

درباره‌ی آموزش مفاهیم دینی به کودکان، نظرهای متفاوتی وجود دارد. گروهی معتقدند پیش از بلوغ نباید به کودک آموزش دینی داد و گروهی عکس این نظر را معتقدند. از نظر اسلام، به‌ویژه براساس سیره و رهنمودهای معصومین (علیهم‌السلام)، آموزش مفاهیم دینی از هنگام تولد شروع می‌شود و آموزش در دوره‌ی کودکی، پایه و اساس دوره‌های دیگر است.^۱

از طرفی، آموزش صحیح و مؤثر، بدون در نظر گرفتن توانایی ذهنی کودک مطلوب نیست و ممکن است کودک را نسبت به یادگیری دلسرد و یا در یادگیری او اختلال ایجاد نماید. از این رو، آموزش مفاهیم دینی به کودکان، گرچه امری بسیار مقدس و والا است، اما موفقیت در آن، در گرو آگاهی و شناخت اصول و روش‌های آموزشی متناسب با آن است. به فرموده‌ی امام امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) هیچ حرکتی نیست مگر این که انسان در به انجام رساندن آن نیاز به شناخت و آگاهی دارد؛^۲

آموزش مفاهیم دینی نیز مانند هر علم دیگری نیاز به شناسایی و به کارگیری اصول و روش‌های صحیح، کارآمد و مؤثر دارد. بنابراین، همان‌گونه که شناخت

۱. محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۱، باب ۷، روایت ۱۳، ص ۲۲۴.

۲. ما من حركة الا و انت محتاج فيها الى معرفة. همان، ج ۷۴، باب ۱۱، ص ۲۶۷.

خصوصیات و توانایی‌های کودکان در بهینه‌سازی آموزش مفاهیم دینی امری مسلم است، شناخت اصول و روش‌های مربوط به آموزش مفاهیم دینی کودکان دبستانی نیز ضرورت دارد. بدین ترتیب، اگر آموزش مفاهیم دینی کودکان بدون توجه به اصول و روش‌های صحیح آموزشی انجام پذیرد، مصداق این سخن امام صادق (ع) خواهد بود: «الْعَامِلُ عَلَى غَيْرِ بَصِيرَةٍ كَالسَّائِرِ عَلَى غَيْرِ الطَّرِيقِ لَا يَزِيدُهُ سُرْعَةُ السَّيْرِ إِلَّا بُعْدًا»^۱

کسی که بدون بصیرت، دست به انجام کاری می‌زند، مانند کسی است که به بیراهه‌ای می‌رود و هرچه سرعتش بیش‌تر باشد، از مقصد دورتر خواهد شد. بنابراین، آنچه باید بدان توجه داشت، این است که درک و برداشت کودکان از مفاهیم دینی با بزرگسالان یکسان نیست؛ آنان در حد ظرفیت ذهنی خود مطالب دینی را می‌فهمند و بر آن اساس، جهان بینی خود را می‌سازند. با توجه به این سخن رسول گرامی اسلام (ص): «ما پیامبران موظفیم با هرکس مطابق درک و فهمش صحبت کنیم»، اگر آموزش مفاهیم دینی برای دانش آموزان دوره‌ی پیش دبستانی و ابتدایی به گونه‌ای حساب شده صورت نگیرد، نه تنها سازنده نخواهد بود، بلکه می‌تواند پیامدهای زیان باری به دنبال داشته باشد؛ از این رو، برای دستیابی به اصول و روش‌های آموزش مفاهیم دینی به کودکان، باید به آیات و روایات اسلامی، نظریه‌های دانشمندان تعلیم و تربیت و نیز اندیشمندان اسلامی توجه شود.

محمد عباسی‌نیا

مدرس مراکز تربیت معلم استان قم

۱. محمدبن یعقوب کلینی، اصول کافی، ج ۱، باب من عمل بغیر علم، ح ۱، ص ۴۳.